

BACHELOROPPGAVE

Klasseledelse og dens betydning for godt læringsmiljø

- Hvilke tiltak kan i iverksettes for å bedre et dårlig klassemiljø?

Utarbeidet av:

Frida F. Piilegaard

Studium:

Grunnskolelærerutdanning 1-7, 2011

Innlevert:

Vår 2014

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1.0 Innledning	5
1.1. Begrunnelse for valg av tema	5
1.2. Temaets relevans	6
1.3. Oppgavens struktur	7
2.0 Situasjonsbeskrivelse/case	7
3.0 Problemstilling og mål for arbeidet	9
3.1. Problemstilling	9
3.2. Mål for arbeidet	9
3.3. Avgrensing	11
4.0. Teori om klasseledelse	12
4.1. Hva er klasseledelse	12
4.2. Hvorfor er klasseledelse viktig	12
4.2.1. Den autoritative læreren	13
4.2.2. Lærer som relasjonsbygger	14
4.2.4. Struktur, tydelige forventinger og motivere elevene	16
5.0. Valg av metode	17
5.1. Metodisk tilnærming	17
5.1.1. Aksjonslæring som metode.....	18
5.2. Utvalg	19
5.2.1 Informasjon om informantene	19
5.3. Observasjon av informantene	20
5.4. Gjennomføring av intervjuene	21
6.0. Transkribering	22
5. Drøfting	22
6. Oppsummering	27
Litteraturliste	27
http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22-2010--2011/7.html?id=641313	27
Vedlegg	28

Forord

I forbindelse med oppgaven så er det mange jeg vil takke, både store og små som har gitt meg inspirasjon i mitt arbeid med bacheloren. Det har vært lærere og elever på min praksisskole som på ulike måter har bidratt, både med positive og oppløftende lykkeønskninger. Lærere og elever som på ulike måter med sine personligheter og sine utfordringer i skolesammenheng, har lært meg å se på rollen som klasseleder med nye øyne. Det har vært lærere på høgsolen og medstudenter som har gitt god råd og konstruktive tilbakemeldinger som jeg ikke ville ha vært foruten. Sist men ikke minst de som har bistått meg når motivasjon til å skrive var borte, de som ga meg sparket bak når jeg trengte det, og de som veiledet meg slik at jeg fikk forståelse for hvordan jeg på best mulig måte skulle kunne løsen oppgaven. I denne sammenheng er det to jeg vil nevne med navn, og det er min veileder Håvard Johnsen og min faglærer på høgsolen Nuno Pinto Furerto .

Til slutt vil jeg takke min lille datter som er min største inspirasjonskilde og motivator for å fullføre utdannelsen som jeg har begynt på. Som i nesten et helt år har vært så umåtelig tålmodig og innimellom utålmodig, men likevel vært til stede og godtatt ei mamma som ikke alltid hadde så mye tid til hennes lekser, lekog turer hit og dit. Du gjør min dag lille venn, og minner meg på hvor takknemlig jeg skal være for å ha nettopp deg i mitt liv.

Sammendrag

Klasseledelse har i dagens skolesammenheng stor betydning for et godt - klasse og læringsmiljø. Herunder håndtering av uro, bråk og uønsket adferd som forhindrer de fleste som blir berørt av dette, ikke bare når det kommer til trygghet og trivsel, men også muligheten til å tilegne seg nødvendig kunnskap.

Prosjektet har hatt som hensikt å finne ut hvilke metoder/tiltak lærere setter i verk for å kunne bedre et dårlig klasse – og læringsmiljø, og beskrive disse. Hensikten er at informasjon omlærernes erfaringer vil være kunnskap som kan tilføre meg, og andre som er i samme situasjon som meg, mer viten om hvordan drive god klasseledelse.

Problemstillingen i prosjektet har vært:

Hva er klasseledelse og hvilke tiltak kan iverksettes for å bedre et dårlig klasse – og læringsmiljø?

Jeg har brukt kvalitativ metode hvor jeg har intervjuet fire personer i en barneskole.

Intervjuene har vært semi – strukturert i tillegg til at jeg har brukt observasjon som metode. I teoridelen har jeg brukt teorier som jeg mener er relevant.

Mine resultater viser at lærerne i min undersøkelse har nådd frem med deres måte å jobbe for et bedre klasse – og læringsmiljø. Deres måte og jobbe på er også i tråd med de fleste teorier om klasseledelses betydning for et godt læringsmiljø, og da med tanke på håndtering av uro bråk og uønsket adferd, i tillegg til å fremme et lavt faglig nivå blant elevene.

1.0 Innledning

Det vises i dag stor interesse for klasseledelse, og i følge Terje Ogden er dette et mye omtalt tema (Ogden, 2012). Videre vises det til ”bedre læringsmiljø” som har vært et nasjonalt satsingsområde, og har pågått fra 2009 og frem til i år. Forskning som er blitt gjort i den sammenheng fastslår at det er flere faktorer som er avgjørende om læringsmiljøet i en klasse er god eller dårlig. Deriblant klasseledelse, skole - hjem - samarbeid, elevrelasjoner og organisasjon og ledelse. Forskningsresultatene fra denne femårsperioden viser at lærer som leder har stor betydning når det kommer til elevenes trivsel og motivasjon for å komme på skolen. Resultatene fra utdanningsdirektoratets satsingsområde viser også at uro og bråk har vært et stort problem i de norske skolene. Hvordan lærere som leder utøver sin rolle i klasserommet er avgjørende for hvordan klassemiljøet utvikler seg. Kort sagt, relasjonen mellom lærere og elever er selve hjørnesteinen i god klasseledelse og lærer som leder er den enkeltfaktoren som er avgjørende for et godt læringsmiljø (udir.no).

1.1. Begrunnelse for valg av tema

For å kunne utøve min rolle som fremtidig klasseleder på best mulig måte, slik det er forventet av meg, og til elevenes beste, så trenger jeg mer kunnskap. Lærdom kommer ikke

bare i form av teori, men også i praksis hvor man kan lære av andre klasseledere. Sist men ikke minst så vil jeg trolig lære mye gjennom egne erfaringer.

Som 3. års student har jeg fått observere andre klasseledere i sin profesjon. Jeg har også fått gjort mine erfaringer som leder, både som student i praksisperiodene og som vikar i ulike klasser. I min utøvelse som klasseleder har jeg erfart hvor komplisert det kan være å håndtere uro og bråk samt korrigere uønsket adferd. Jeg har således erfart hvor utfordrende det er å lede en klasse hvor man skal holde ro og orden og undervise i fag samstundes. For om mulig få enda bedre innsikt i lærerens rolle som klasseleder, og med tanke på PISA undersøkelsen fra 2009, så falt det naturlig at jeg valgte klasseledelse som tema for min oppgave.

Observasjon og intervju av to lærere i sin jobb for å bedre et dårlig klassemiljø og øke det faglige nivået hos elevene var en mulighet jeg ikke kunne la gå fra meg. Likeså anledningen jeg fikk til å være vikar i samme klasse samtidig. Dette ga meg, etter min mening, en unik mulighet til å lære mer om klasseledelse

1.2. Temaets relevans

I dagens samfunn møter skolen og lærerne et mangfold av elever. Det være seg elever med ulike evner, læringsstiler samt sosial - og etnisk bakgrunn. Alle elever har rettigheter, et lovverk og et læreplanverk som skal sikre dem en best mulig skolegang. En av disse rettighetene er retten til et godt læringsmiljø hvor alle har rett til et fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (Utdanningsdirektoratet, Opplæringsloven.§9a-1). I stortingsmelding 22 (2010 – 2011), om ”Mestring, Motivasjon og Muligheter” viser de til en PISA - undersøkelsen fra 2009 om bråk og uro i skolen. Undersøkelsen viser at 39 prosent av elevene at det var mye uro og bråk i timene, og 33 prosent av elevene ikke hørte etter hva læreren sa. Med utgangspunkt i forskning som har funnet sted og i følge Utdanningsdirektoratet er det flere faktorer som utgjør en vesentlig rolle for å skape et godt læringsmiljø. Disse er som tidligere nevnt; - organisasjon og ledelse, - skole – hjem - samarbeid og elevrelasjoner. I den sammenheng er det én enkelt faktor som menes å ha den mest sentrale rollen, nemlig klasseledelse (Kunnskapsdepartementet, Meld. St. 22, 2010 – 2011). Forskning viser at lærerens arbeid som leder av klassen er den enkeltfaktoren som har størst betydning for læringsmiljøet og dermed elevenes læring. En av oppgaven lærer som leder har er å skape et positivt klima, etablerere arbeidsro og motivert til

arbeidsinnsats. Samhandling mellom lærere og elev er også viktig for å oppnå et godt klassemiljø. Kvaliteten på relasjonen mellom lærer og enkeltindividet, og klassen som en sosial gruppe, vil derfor være avgjørende for hvorvidt lærer evner å utvikle et godt læringsmiljø (Kunnskapsdepartementet, 2010 -2011). I noen sammenhenger så vil samarbeid mellom skole og hjem være en faktor som kan medvirke til et positivt læringsmiljø. Dette fordi skolen og hjemmet er den viktigste utviklingsarenaen barna og unge har (Udir. 04.10.13)

Skolen som organisasjon og hvordan ledelsen

1.3. Oppgavens struktur

Etter innledningen vil jeg gjøre rede for mitt valg og grunngi temaets relevans, sett i lys av problemstillingen.

Videre vil jeg komme med en redegjørelse for teori som jeg mener er relevant for mitt forskningsprosjekt og som igjen er med på å gi et grunnlag for videre forskning. Deretter vil jeg redegjøre for hvilke metode jeg har brukt.

Nest etter det, vil jeg gjøre rede for mine funn og analyse av disse, før jeg trekker tråder gjennom oppgaven i drøftingsdelen. Til slutt vil jeg i et eget kapittel komme med en kort oppsummering som forhåpentlig vis vil gi svar på min problemstilling og et innblikk i hva jeg har lært.

2.0 Situasjonsbeskrivelse/case

I forbindelse med et vikariat, så har jeg fått opplysninger om en klasse og lærernes utfordringer i forhold til klasse - og læringsmiljøet. Miljøet i klassen har i flere år vært svært dårlig, og årsakene til problemene i klassen er sammensatt og forsøkt løst på ulike måter. Problemene oppsto for alvor da to rivaliserende skoler ble slått i sammen. På grunna av sammenslåingen ble elevmassene på de fleste trinnene delt i tre. Klassen i denne casen fikk en opphoping av elever med og uten diagnoser, samt andre sosial problemer og lærevansker. Adferdsproblemene har i de fleste tilfellene vært konsentrert rundt en liten gruppe av elevene.

Disse har skapt både uro og bråk i klassen og vært fysisk utagerende mot både medelever og lærere. Det var så ille at det skapte frykt og angst hos mange av elevene, som både ble truet på livet, stukket i side/rygg ned diverse gjenstander. En elev klipt til og med en medelev i øret med en saks og utøvde vold mot læreren da den ble irttesatt. Dette er bare noen eksempler på hendelser i denne klassen. Tiltak som ble iverksatt var blant annet økt lærertetthet. Hvor det de to siste årene var fire voksenpersoner i klasserommet. To av dem ble satt på enkeltelever, en skulle stå for undervisningens mens det tredje tok seg av de elevene med størst atferdsproblem. Den sist nevntes oppgave var blant annet å ta ut av klasserommet de elevene med størst atferdsproblemer. Tanken var at elevene skulle få jobbe med praktiske oppgaver mens lærer snakke og veiledet dem med tanke på å skape gode relasjoner og for å øke den sosial kompetansen til elevene. Metoden som ble brukt var og kun å fokusere på det positive som måtte finnes hos den enkelte elev. Dessverre så var det et fåtall av elevene responderte på denne metoden.

Problemene har i senere tid eskalerte og det er derfor bestemt at voksensammensetningen skal endres. Det vil si at to mannlige lærere skal overta klassen ved skolestart. De skal begge to være i klassen i over 50 % av tiden. Hver skal videre ha ansvar for fag de behersker best. I tillegg til å undervise i faget, så skal undervisende lærer ha ansvar for å holde ro og orden. Den andre læreren skal være en støttespiller i undervisningen og om nødvendig gripe inn hvis uro/bråk eller utagerende adferd blir uhandterlig for undervisende lærer. Ansvaret de har takket ja til, går ut på å snu den dårlige utviklingen av klasse – og læringsmiljøet, samt øke det faglige nivået blant elevene.

Fordi jeg selv, både i praksis og som vikar har varierte erfaringer med å takle uro, bråk og uønsket adferd, og samtidig undervise i fag, så trigger dette min nysgjerrighet. Vil de nye lærerne klare å ta tilbake makten i klasserommet, til det beste for alle elevene? Vil de makte den ansvarsfulle oppgaven de har tatt på seg med å bedre klasse - og læringsmiljøet med tanke på faglig læring? Hvis ja, er det kunnskap og erfaringer om hvordan være en god leder som gjør utslag? Eller, er det deres naturlige mannlige autoritet og holdning til det å drive klasseledelse som vil gi resultat? Hvis nei, har de da valgt feil strategi og metode, eller er problemene så store at andre instanser må inn? Det gjenstår å se. Mitt ønske er derfor å kunne observere og intervju de to mannlige lærerne i - og om sitt arbeid med å bedre klasse – og læringsmiljøet, så godt det lar seg gjøre.

3.0 Problemstilling og mål for arbeidet

Forskning viser at klasseledelse har betydning for et godt læringsmiljø (udir. utat.) Med bakgrunn i situasjonsbeskrivelsen/casen, samt PISA undersøkelsen fra 2009 som viser til mye bråk og uro i klassene, så ville jeg se på hvordan to nyansatte lærerne jobber og hvilke metoder og tiltak de iverksatte for å kunne bedre et dårlig klasse – og læringsmiljø. Jeg vil se på hvordan de jobbet hver for seg, men og hvordan de jobbet sammen, og har i den forbindelsen kommet fram til følgende problemstilling.

3.1. Problemstilling

Hva er klasseledelse og hvilke tiltak kan iverksettes for å bedre et dårlig klasse – og læringsmiljø?

3.2. Mål for arbeidet

Mitt mål for arbeidet er først og fremst å tilegne meg kunnskap om hvordan jeg framover kan utøve god klasseledelse for å ivareta eleven på best mulig måte både sosialt og faglig. Formålsparagraf § 9a -1 har stor betydning for elevene og læringsmiljøet, og sier at alle har krav på et fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (Udir, udat.). Denne paragrafen må ses i sammenheng med hvordan jeg utøver min rolle som klasseleder for å kunne tilfredsstille kravet om et godt læringsmiljø. Men like viktig som § 9a -1., er opplæringsloven § 1-1 første ledd og femte ledd som sier følgende:

” Oppløringa i skolen og lærebrift skal i samarbeid og forståing med heimen opne dører mot verda og fremtida og gi elevane og lærlinganen historisk og kulturell innsikt og forankring.” (Opplæringsloven, § 1-1 første ledd)

” Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar får å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet.

”Dei skal få utfalde skaparglede og engasjement og utorskartrøng.”

(Opplæringsloven, § 1-1 femte ledd)

Disse har jeg valgt å ta med fordi all opplæring må ses på en som en helhet. Opplæringsloven bestemmer blant annet innholdet i skolen. De forteller blant annet at opplæring er viktig, og er til for å sette elevene i stand til å bli gode samfunnsborgere. Dagens samfunn består av et mangfold av mennesker, både når det kommer til sosial - og etnisk bakgrunn. I så måte trenger nødvendigvis ikke ”gode samfunnsborger” bety det samme for alle. I følge læreplan s.11 forkortet til L93 står det følgende om læreres oppgave:

”Opplæringen skal møte barn og unge på deres egne vilkår og samtidig føre dem inn i et grenseland der de kan lære nytt ved å åpne sinn og prøve evner”

Det vil si at lærer har som oppgave, og i et samarbeid med; - skolens ledelse, - foreldre og elevene, å se til at elevene får det de lovmessig har krav på.

3.2.1. Begrepsavklaring

Problemstilling tar for seg begreper som ”klasseledelse”, ”læringsmiljø”, ”klassemiljø”, men jeg vil også her definere ”atferdsproblemer”. Begrepet klasseledelse vil jeg belyse i teoridelen.

3.2.2. Begrepet læringsmiljø

På grunnlag av satsingsområdet ”Bedre læringsmiljø” så definerer Utdanningsdirektoratet begrepet læringsmiljø slik:

”Med læringsmiljø menes de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel.”(Udir, udat.).

På utdanningsdirektoratets side om læringsmiljø blir det nevnt fire faktorer som har innvirkning på et godt klassemiljø; - Klasseledelse, elevrelasjoner, samarbeid mellom skole og hjem, og ledelse og organisasjon. Videre klargjøring av begrepet viser at et godt læringsmiljø kjennes igjen ved skolens holdninger og verdier, relasjoner og

opplæringsprinsipper i lærerkollegium. Herunder tydelig ledelse og struktur med tanke på undervisningsøktene, men og klare forventninger til adferd og arbeidsro. Det er viktig at elevene føler seg trygge og får anerkjennelse fra lærer og tillit til lærer. Et godt læringsmiljø kjennetegnes og ved at elevene føler at de er del av et felleskap og at det er gode relasjoner elevene seg imellom og mellom lærer og elevene(Udir, udat.).

3.2.3 Begrepet klassemiljø

Begrepet klassemiljø bør ses i sammenheng med læringsmiljø, hvor forskning viser at når eleven føler seg trygg både på medelever og lærer så gir dette rom for motivasjon både for læring og et ønske om kommer til skolen hver dag. I denne sammenheng har lærer også en viktig rolle som leder og ses på som en viktig motivator. Positive relasjoner til medelever er også viktig. Hvordan klasserommet er innredet, hvor og hvordan de sitter i forhold til hverandre, er og med på å definere et klassemiljø. (Udir, udat.).

3.2.4. Definisjon atferdsproblem

Med utgangspunkt i et dårlige klasse – og læringsmiljø som er forårsaket av atferdsproblemer blant elevene, så blir atferdsproblemer sosialt definert (Ogden, 2001).

”Atferdsproblem i skolen er elevatferd som bryter med skolens regler normer og forventninger. Atferden hemmer undervisnings – og læringsaktiviteter og dermed også elevene læring og utvikling, og den vanlige positive samhandling men andre.”(Ogden, 2001, s 15)

En annen definisjon på atferdsproblemer er ”læringshemmende adferd.” Denne adferden oppstår på grunn av sosiale prosesser og adferd i en elevgruppe som er knyttet til alt i fra konflikter, forstyrrelser, arbeidsvegring og passivitet (Ogden, 2001).

3. 3. Avgrensing

Hvordan en skolehverdag oppfattes vil være forskjellig fra skoleledelsens og foreldrenes ståsted. Det samme kommer til meninger rundt håndtering av uro/bråk og uønsket adferd.I den sammenheng så vil jeg i denne oppgave ha fokus på hvordan lærer håndterer ulike

situasjoner og utfordringene de kan komme ut for i en undervisningssammenheng. Jeg vil åse på klasseledelse sett i fra lærers perspektiv. Med tanke på at det var to lærere som mer eller mindre delte på undervisningen og ansvaret i å håndtere uro, bråk og atferdsproblemer, så vil jeg i den forbindelsen ikke se på dere jobb sammen som et tolærersystem.

4.0. Teori omklasseledelse

I denne delen vil jeg søke å gjøre rede for hva klasseledelse er og hvorfor klasseledelse er viktig med tanke på et godt klasse – og læringsmiljø. Jeg vil også se på ulike faktorer som kreves i forhold til det å utøve god klasseledelse og til slutt kort å beskrive ulike måter og utvikle god klasseledelse på.

4.1. Hva er klasseledelse

Klasseledelse er et omfattende tema og har en særs viktig funksjon i undervisningssammenheng. I følge Terje Ogden (2012) er det flere aspekter ved klasseledelse, og blir i litteratur definert på ulike måter. Uansett hvilket motiv de ulike teoretikerne har for sin definisjon av hva klasseledelse er, så er hensiktene som regel den samme:

”Å etablere et godt læringsmiljø som ivaretar elevene personlige og sosiale behov og som legger forholdne godt til rette for læring og undervisning.”(Ogden, 2012. s.18).

Udir., sier det samme men med andre ord; - Klasseledelse er lærers evne til å utvikle et godt klima som fremmer trivsel, helse og læring.

4.2. Hvorfor er klasseledelse viktig

En læreres hverdag i klasserommet er spennende og variert, - ingen dag er lik. En skoledag kan by på både faglige og sosiale utfordringer av ulik intensitet og varighet. For å kunne drive god klasseledelse så bør leder være i besittelse av ulik kompetanse. Desto flere ferdigheter en lærer behersker, jo større sjanse er det for å oppnå god klasseledelse. I følge Ogden (2012) er

det å lede undervisning og læringsaktiviteter i en klasse en av de største utfordringene i dagens skole. Det vil si at læreres kompetanse både faglig og sosialt bør være høy, allsidig og variert for å kunne ha størst mulig innvirkning på læringsutbyttet og det sosiale samspillet i en undervisningssammenheng. Det nevnes også at positive relasjon mellom lærer og elever er hjørnesteinene i god klasseledelse (Ogden 2102).

Klasseledelse er en av flere faktorer som er med på å påvirke hvorvidt elevene har framgang både faglig og sosialt. I stortingsmelding 11 (2008- 2009), dokumenteres det at lærers lederegenskap er den viktigste enkeltfaktoren som bidrar til elevers faglig prestasjoner sett i lys av et godt læringsmiljø (Ogden, T. 2012. s.17).

I følge Terje Oden så vil lærers evne til å skape – og opprettholde ro i klasserommet føret til mer tid til undervisning. Det vil igjen si at elevene evner å ha fokus på selve læringsaktiviteten i stede for på alt annet som skjer rundt omkring i klasserommet, noe som trolig vil ha vært tilfelle hvis lærer ikke behersket det å lede en klasse (Ogden, 2001 og 2012). Lærers evnet til å fremstå som trygg og god, og som klarer å opprettholde arbeidsro i klasserommet, har flere ringvirkninger og stor betydning for selve læringsmiljøet. Blant annet økt engasjement, bedre trivsel og samhold, økt sosial kompetanse og positiv utvikling av adferd, økt motivasjon for læring, innsatsvilje og økt prestasjon blant de flest elevene. (Ogden, 2001 og 2012).

Ferdigheter som jeg i denne oppgave vil rette fokus på og som jeg mener har betydning for oppgaven er som følger:

- 1) Den autorative læreren
- 2) Lærers evner som relasjonsbygger
- 3) Den proaktive læreren
- 4) Læreren som har struktur, regler og rutiner

4.2.1. Den autoritative læreren

I følge Terje Ogden (2012) så bar 60 -70 tallets lærerrolle preg av disiplin og autoritet, hvor ro og orden og stillhet i skoletimene ble sett på som god oppførsel. Dagens skole derimot preges av toleranse og en mer autoritativ, demokratisk og elevvennlig lærerrolle, hvor ro og orden vurderes ut i fra elevenes aktivitet i klasserommet (Ogden, T. 2012. S. 12-13). Tema jeg har

valgt å belyse i min bacheloroppgave er i så måte ikke et nytt tema i skolen, men utfordringene og løsningene er trolig ulik enn hva de var for 50 år tilbake.

I følge Nordahl så er det ulike dimensjoner i klasseledelse (vist med figur i vedlegg).

Autoritær kontra autoritativ (varm)

Forsømmende kontra ettergivende

I denne sammenheng vil jeg se på den autorative læreren.

En lærer bør i første omgang forstå sitt ansvar og se klassen som en sosial arena for læring og trivsel. Det vil si at en lærer bør ha kunnskap om hvordan lede en klasse. En lærer bør og ha en utdanning og være faglig dyktig i de fag han underviser i. Det vil si at det er viktig at en lærer kan mer enn eleven og kunne formidle kunnskapen videre. I tillegg bør en lærer evne å se seg selv i lærerrollen og om nødvendig gjøre endringer i sine undervisningsmetoder så vel som væremåte. Det vil si at lærer må ha et analytiskblikk på seg selv som person og lærer (Udir. udat). I tillegg så er det viktig at lærere har ferdigheter som gjør at han/hun evner å være oppmerksom på det som skjer i klasserommet. Med det menes, se hver enkelt elev og klassen som gruppe for å kunne kjenne igjen men og forutse og avverge uheldige situasjoner som kan oppstå. Sist nevnte ferdigheter er kjenne tegn på en proaktiv lærer som jeg vil skrive om, litt uti oppgaven.

Den autoritative læreren er i denne sammenheng også en lærer som fremstår som en voksen tydelig og trygg person. Som klarer å vise omsorg, stiller tydelige krav og forventninger til hver enkelt elev (Ogden, 2012). En autorativ lærer har klare læringsmål og evner å tilpasse undervisningen til hver enkelt elev uansett faglig nivå. Den autorative læreren er også bevisst betydningen av å gi positive og konstruktiv tilbakemeldinger som er både oppmuntrende og motiverende for elevens videre arbeid. I tillegg så handler det om at lærere er konsekvent fra første stund slik at elevene til enhver tid vet hvordan han/hun er som er lærere og hvordan han/hun vil reagere i gitte situasjoner (Ogden 2001).

4.2.2. Lærer som relasjonsbygger

En læreres evne til å skape gode relasjoner til hver enkelt elev blir sett på som den viktigste faktoren når det kommer til å skape et godt læringsmiljø (Oden, 2012). Som nevnt i

innledningen så møter skolen og lærerne et mangfold av elever. Det være seg elever med ulike evner, læringsstiler samt sosial - og etnisk bakgrunn. Disse har ulike forventninger med tanke på hva de skal lære og hvordan de selv skal kunne bidra til egen læring. Når en elev møter en lærer som både ser og lytter til eleven og på den måten anerkjenner elevens personlighet og erfaringer, så viser forskning at dette er en medvirkende faktor for at eleven møter opp på skolen og vil lære (udri. Udat.). Relasjonen mellom lærer og elev gir også lærere en posisjon der han kan observere og lære eleven å kjenne for så igjen kunne tilrettelegge både for sosial og faglig læring. En elev som ikke blir sett, hørt og ikke føler mestring både faglig og sosialt, vil fort trekke seg bort eller motsatt, utagere og være årsak til uro å bråk hvis opplevelse av å bli sett og mestringsfølelsen er fraværende. (Ogden, 2001). I læreres oppgave som relasjonsbygger så er et godt samarbeid mellom lærer og foreldre/foresatte av betydning for elevens utvikling både faglig og sosialt. Forskning viser at foreldre som deltar aktivt i elevenes liv har positiv betydning for elevene relatert til skolen og nevner blant annet:

”Bedre læringsutbytte, bedre selvregulering, bedre trivsel, færre atferdsproblemer, mindre fravær, gode relasjoner til medelever og lærere, bedre arbeidsvaner, en mer positiv holdning til skolen, bedre leksevaner og arbeidsinnsats og høyere ambisjoner med hensyn til utdanning (Epstein et al., 2002; Epstein, 2005; Fan & Chen, 2001; Semke&Sheridan, 2010).

I tillegg får foreldrene gjennom et godt samarbeid med lærere informasjon som er av betydning for elevens læringsutbytte samt at de blir bedre kjent med læreren. På den andre siden så kan samarbeidet føre til at lærere får viktig informasjon som kan være til nytte for å kunne tilpasse læring både sosialt og faglig. Slik kan foreldre/foresatte og lærere bli bedre stand, og på en positive måte støtte elevene i de ulike læringsprosessene (urdir. Udat.).

4.2.3. Den proaktive læreren

Å være proaktive vil si å være i forkant. Det vil si og se enkelteleven og klassen som gruppe, og sanser når uro og bråk står i emningen. En proaktive lærer er som regel klar til å gripe inn og om nødvendig sette i gang tiltak for å unngå eskalering av problemene. Det handler om å forebygge og korrigere uønsket adferd i klasserommet. Enten det er en elev som forårsaker urolighetene eller om det er en gruppe elever eller hele klassen. Målet for utøvelse av

proaktive ledelse er at lærere, så snart som råd er, tar tak i problemet uten å forstyrre undervisningen noe nevneverdig.

I følge Terje Ogden så viser han til forskningsresultater og observasjoner av lærere at det som beskriver en god proaktive lærere er at han/hun hadde ”overblikk”. Videre forklart slik at lærer med sitt kroppsspråk og adferd tydelig signalerte at han/hun til enhver tid vet hva som foregår i klassen. I tillegg et godt ”overblikk” så er den proaktive læreren en ”multitasker” som evner å håndtere flere tildragelser samtidig (Ogden, 2001, s. 162). I klasser med store utfordringer innen for uro, bråk og atferdsproblemer så er det viktig at tilsyn av elevene ikke bare foregår i klasserommet. Mye av det som utvikler seg til problemer i klasserommet kan skrive seg fra konflikter som skjer i gangene på skolene og i skolens uteområde. Når lærere aktivt følger med hva som skjer utenfor klasserommet så kan han/hun ikke bare stoppe tilløpet til konflikten men også lettere danne seg et bilde hvem de involverte er, og hva som forårsaket atferdsproblemene (Ogden, 2001).

Terje Ogden viser til flere eksempler på hvordan en lærer kan forebygge og arbeide med uønsket adferd i klasserommet(Ogden, 2012). Som nevnt i teksten over, så kan lærer, uten å avbryte undervisningen, vise med kroppsspråk og adferd at ”jeg ser deg”, og ”din adferd er noe jeg ikke aksepterer” og dermed å forebygge videre eskalering av problemet. Myke overganger hvor klassen enten skal bytte rom eller bytte fag er også en metode. Denne metoden utføres ved at lærer gir tydelig beskjed om hva som skal gjøres og hva som skal skje etterpå. Korte, greie og få beskjeder er nøkkelordene i denne sammenheng. Og begynne i andre enden med det siste først vil i de fleste tilfeller føre til mye uro. Som for eksempel når lærere sier:” Vi skal på datarommet, rydd plassen din og legg bøkene i hylla.” (Ogden, 2001).

4.2.4. Struktur, tydelige forventinger og motivere elevene

Struktur, regler og rutiner for hvordan lærer legger opp undervisning er med på å bygge opp et godt læringsmiljø med tanke både på læring og forebygging av uro/bråk. Lærer må gjøre forberedelser og planlegge hva - og hvordan undervise, dette til tross for at undervisningssituasjonen med tanke på samspillet med elevene kan være svært uforutsigbar. Ved å være godt forberedte, så har lærer mulighet til å kontrollere og vurdere hva som gikk bra og om det eventuelt må gjøres endringer med tanke på senere aktiviteter (Imsen, 2005). Videre så vil regler og rutiner i skolehverdagen være med på å gi elevene forutsigbarhet i

tillegg til at de blir bevist sin på hva som forventes av dem. Når elevene i forkant vet; - hva dagen skal inneholde, - hva som skal gjøre i ulike fag og andre aktiviteter, og hvordan de skal gjøre det, så bidrar dette til trygge og lærevillige elever. Klare mål og forventninger til eleven har også stor innvirkning på elevenes adferd i følge Johansen. I den sammenheng fremstår også lærere som en god og tydelig leder.

5.0. Valg av metode

Det sies om ordet metode:

” En metode er en framgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme fram til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder. ”(Andersen 2008, s.5)

Oppgaven min har aksjonsrette læring som en metode og vil bli besvart med utgangspunkt i intervju og observasjon av to lærere og meg selv. Videre vil jeg gjøre rede for hvorfor jeg har valgt disse metodene.

Empiri kommer fra det gresk ordet *empeiría* og betyr ”erfaring”. Det innebærer å trekke konklusjoner basert på sanselige erfaringer og vitenskapelige undersøkelser av virkeligheten.

5.1. Metodisk tilnærming

I forbindelse med min forskningsoppgave så har jeg brukt ulike metoder for å samle inn nødvendig informasjon for videre arbeid.

Underveis, både før og etter praksisperioden hadde jeg klar for meg at observasjon og intervju ville benyttes som metode for å innhente informasjon. I starten hadde jeg ikke helt klar for hvem og hvor mange jeg skulle intervju. Jeg hadde heller ikke helt klart hvilke spørsmål jeg skulle ha både som forskningsspørsmål og deretter intervju spørsmål. Derimot så viste jeg hvem jeg ønsket å observere. I mitt tilfelle så var lærerne i klassen selvskrevne, fordi det var de som hadde ansvaret og oppgave med å endre klasse – og læringsmiljøet. Hva jeg skulle observere var også klart med tanke på de to lærerne. Når det kom til min egen deltakelse med tanke på at oppgaven var aksjonslæring, så var jeg usikker på om jeg skulle delta aktivt som observatør i form av å undervise og lede klassen.

5.1.1. Aksjonslæring som metode

Aksjonslæring er en metode som har til hensikt å gjøre læreren bevist sin egen praksis for å få innsikt i hvilke muligheter som fins for at det igjen skal kunne skje en endring (Postholm og Jacobsen, 2011). Det vil si at det regelmessig må skje en lærings - og refleksjonsprosesser med støtte fra veileder eller kolleger. Det betyr igjen at en må kunne se like mye framover som å se tilbake på det en har gjort.

5.1.2. Observasjon som metode

Å observere vil ikke bare si å se. Når vi observerer bruker vi alle sansene våre; se, lukte, høre, smake, berøre og føle (Postholm og Jacobsen, 2011). Det finulike måter å observere på og jeg nevner to av dem;

- 1) Tilfeldig observasjon. Ulike observasjoner som fanges opp i nuet og forsvinner like fort som det kom.
- 2) Observasjon som er målrettet og systematisk, og som er gjort med hensikt og med fokus på en bestemt hendelse.

Den sist nevnte form for observasjon er den metoden som er mest hensiktsmessig til bruk i min oppgave. Dette fordi jeg i min oppgave har som mål å se på hvordan har lagt opp undervisningsløpet, hvordan de håndterer problemer som kan oppstå fra skole start, undervise i en undervisningssituasjon og til elevenes skoledag er over (Postholm og Jacobsen, 2008, s.53).

5.1.3. Intervju som metode

Når det kommer til intervju så ønsker jeg en størst mulig forståelse rundt min problemstilling, derfor vil en kvalitativ - og ikke en kvantitativ undersøkelsesmetode være den mest gunstige måten å innhente opplysninger på. Dette fordi informantene gjennom et semistrukturert intervju kan uttrykke seg på sin egen måte og med egne ord, samt at han/hun har større frihet

til å gi uttrykk for sine erfaringer og oppfatninger (Postholm og Jacobsen, 2011). I tillegg er det blant annet mulighet til å rette opp misforståelser hvis det skulle skje. Videre så kan ikke resultatene i en kvalitativ undersøkelsesmetode generaliseres. Ser man derimot på et strukturert intervju så vil spørsmålsstillingen kun gi målbare svar og dermed en mulighet til generalisering. (Sander, K. 08.23.2004)

5.2. Utvalg

Mitt utvalg ble i første omgang drøftet med veileder på Høgskolen, både i samtale og per mail. Målet var i første omgang å observere de to lærerne og senere intervju respondenten ihenhold til problemstillingen, og på en slik måte kunne lære mer om klasseledelse og håndtering av uro og bråk og atferdsproblemer i en klasse. Slikt sett så var det nødvendig at lærerne som skulle observeres og intervjues måtte være i befatning med klassen problemstillingen dreide seg rundt. I samtale med veileder på praksisskolen ble jeg anbefalt og skaffe opplysninger om hvorfor denne klassen har hatt et dårlig læringsmiljø slik at jeg på den måten kunne lage et grunnlag for min videre forskning. Når det kom til situasjonsbeskrivelsen/casen så var det viktig å få informasjon i fra en fra ledelsen på skolen og to av lærere som hadde vært i klassen før den ble overtatt av de to nye lærere. På grunn av sykdom så falt en av informantene i fra og tidsnød førte til at jeg kun brukte fire informanter. I tillegg kunne jeg hente informasjon fra rektor som vil kunne bekrefte eller avkrefte om klassens hadde hatt en positive eller negative utvikling både miljømessig og faglig etter at de to nye lærerne overtok klassen. Dette igjen for å kunne gi den kvalitative forskningen metoden og forskningsresultat en viss validitet og reliabilitet.

5.2.1 Informasjon om informantene

Fire av de fem informantene som jeg til slutt sto igjen, bestod av to menn og to kvinner. Alle sammen med lag erfaring innen for skolen og arbeid med elever i grunnskolen. Aldersmessig; godt voksne mennesker i begynnelsen av 40 årene til litt over 60 år.

For at forskningsoppgaven skal kunne følge de etiske retningslinjene så har jeg laget fiktive navn på mine informanter. Dette fordi det i følge Postholm og Jacobsen (2011) kan dreie seg

om sensitive opplysninger som kan få ettermæle for de involverte. I dette tilfelle må jeg som forsker både ta hensyn til informantene og elevene. I tillegg nevnes troverdighet som igjen styrker kvaliteten på arbeidet (Postholm og Jacobsen, 2011, s.134).

5.2.1.1 Informantene

Kari) Kvinnelig rektor med allmennlærerutdanning og rektorskole. Erfaring på som rektor på to ulike skoler og erfaring som inspektør. Resterende år arbeidet som fagutdannet lærer, hovedsakelig i barneskolen. Til sammen 31 års erfaring innen for skole.

Mette) Kvinne med allmenn lærerutdanning i tillegg til spesialutdannelse innenfor atferdsvansker/sosio – emosjonelle vansker. Ulike erfaringer i skolen som lærer på alle trinn 1-10, men hovedsakelig i barneskolen. Mette har erfaring som lærer i fulldelt klasse, basegruppe med full tilpassing, og forsterket skole. Til sammen 26 års erfaring innen for læreryrket.

Ola) Mann med utdanning innenfor videregående befalsskole, allmennlærerutdanning. Videre videreutdanning innen for matematikk og pedagogisk veiledning, matematikkdiraktikk og en master i ledelse etter det. I tillegg har Ola mange års erfaring som teamleder i skolen. Til sammen 13 års yrkeserfaringer i skolen.

Knut) Mann med allmenn lærerutdanning. 13 års erfaring i rollen som lærer på tre forskjellige skoler. Hans virke som lærer har hovedsakelig vært i barneskolen.

5.3. Observasjon av informantene

I denne delen av oppgave vil jeg gjøre rede for hvordan jeg gikk frem med tanke på observasjon av de to lærer. I første omgang var det viktig for meg å se hvordan de handterte uro, bråk og problematferd, for deretter å se hvordan de startet dagen, hvordan selve undervisningen ble utført og til slutt hvordan dagen ble avsluttet.

Tidspunktene for observasjonene av læreren og meg selv som aktør ble det på to perioder. En uke like før jul hvor jeg både observerte meg selv og den ene læreren. Den andre perioden var på nyåret. Da var begge lærerne til stede og jeg fikk observere hvordan de fordelte de ulike

oppgavene, hvordan skoledagen utarte seg fra begynnelse til slutt. Det vil si at jeg trakk meg helt tilbake og deltok ikke i undervisningen på noen måte. På den måten kunne jeg konsentrere meg helt og holdent om lærerne, men og med et sideblikk for å se hvordan elevene og klassen ”jobbet” sammen med læreren.

5.4. Gjennomføring av intervjuene

For å kunne gjennomføre intervjuene så hadde jeg på forhand avtalt med informantene tid og sted for intervju. Av praktiske grunner så var det mest hensiktsmessig å gjøre intervjuene på skolen der alle jobbe. I tillegg ble informantene intervjuet hver for seg for at de ikke skulle bli farget av hverandres svar. Tre av intervjuene ble gjennomført like etter skoleslutt og et intervju ble gjennomført i skoletid. Informantene viste på forhånd hva tema gjaldt, men ikke hvilke spørsmål de fikk i intervjuene. Spørsmålene hadde en semi-strukturert intervjuguide som utgangspunkt. Dette fordi jeg ønsket en spontan subjektiv uttalelse fra informantene, og mulighet til å avdekke ulike oppfatninger og tanker rundt spørsmålene. De to hovedinformantene som skulle observeres og intervjues fikk de samme forskningsspørsmål. I den sammenheng kom det også flere oppfølgingsspørsmål som varierte ut i fra hvor mye og hvilke informasjon som kom fram. Videre så ble alle intervjuene gjort ansikt til ansikt og tatt opp ved hjelp av et innspillingsprogram på min MAC. Dette for å være sikker på at jeg fikk med meg alt som kom fram under intervjuene, før jeg til slutt transkribere de. Jeg hadde også avtalt med mine informanter om å komme tilbake hvis det var noe jeg fant uklart under arbeidet med transkribering av intervjuene.

De fire forskningsspørsmålene ble valgt for å kunne belyse ulike sider ved problemstillingen.

- 1) Er klasseledelse viktig?
- 2) Hva kjennetegner etter din mening god klasseledelse?
- 3) Hvor viktig er samarbeid mellom skole og hjem?
- 4) Hvilke betydning har klasseledelse for læringsmiljøet?

Alle de fire informantene fikk to felles spørsmål. Det ene var for å få opplysninger om oppfatning og erfaringer rundt klassen og dens utfordringer. Spørsmålet lød som følger:

”Kan du fortelle litt om dine erfaringer med klassen og elevene?”

Det andre var viktig med tanke på min videreutvikling av god klasseledelse, og lød som følge:

”Hvilke råd ville du gi en student, nyutdannet lærere med tanke på utvikling av god klasseledelse?”

6.0. Transkribering

Som nevnt over så ble alle intervjuene transkribert. Det vil si at alle at opptakene jeg gjorde av intervjuene er blitt nedskrevet i etterkant. Dette er metode som blir sett på som en forskningsaktivitet fordi det gjør at forskeren flere ganger må lytte til opptakene og kan dermed legge merke til omstendigheter som tidligere ikke er fanget opp (Postholm og Jacobsen, 2011). Dette er en møysommelig prosess, men likevel en fordel mot å skrive alt ned forhånd mens intervjuene pågår. I slike tilfeller kan forsker ikke fult ut vie sin oppmerksomhet til hva respondenten sier, ei heller delta aktivt på en måte som gir forståelse og mening (Postholm og Jacobsen, 2011, s. 81).

Aller først ble de skrevet for hand, deretter skrevet inn i Word hvor jeg brukte fire kolonner. Første kolonne ble satt av til mine forskings spørsmål og den andre kolonnen til intervju spørsmål og eventuelle oppfølgingsspørsmål. Den tredje og fjerde kolonne ble satt av til svarene jeg fikk av mine informanter. En til hver informant. Dette for å kunne få en bedre oversikt over alle uttalelser er ordrett gjengitt slik det er sagt i intervjuene.

7.0. Drøfting

I denne delen av oppgaven vil jeg ta utgangspunkt funn som er gjort i intervjuene og observasjonene for å kunne sette disse opp mot hverandre. Fordi man i analyser av kvalitativ forskning som intervju og observasjoner jo er, kan også bruke benevnelsen fenomenologisk analyse. Dette fordi forskningen min går ut på fenomener og prosesser innenfor pedagogikken

(Postholm og Jacobsen, 2011, s. 81). Videre vil jeg trekke inn teori som enten er ening eller uenige i informantenes utsagn. I drøftingsdelen vil jeg i første omgang ta utgangspunkt i forskingsspørsmålene.

7.1 Forskingsspørsmål 1:

Er klasseledelse viktig? Og hva kjennetegner ette din mening god klasseledelse?

Både Knut og Ola var enige i at klasseledelse er viktig. Begge ga uttrykk for at det å være tydelig, stille krav, både til seg selv som lærer men og til elevene var viktig i forhold til klasseledelse. De var også enige i om at skulle elevene lære noe som helst, så var det viktig at man var god på klasseledelse. Og som Ola svarte da jeg stilte spørsmålet om hva han la i begrepet klasseledelse:

”Det jeg legger i begrepet er at lærer sin måte å fremstå på skal føre til at man har fokus på det man skal ha fokus på i klassen og ikke alt mulig annet...samtidig skal det fremgå hvem som bestemmer i klassen...det behøver over hode ikke å være en autoritær måte å gjøre det på...men eleven trenger å forstå hvem det er som bestemmer.”

Dette stemmer med mine observasjoner av lærerne i klasse. I både undervisningssammenheng var de begge to både tydelig og stilte krav og ga korte greie beskjeder. Som for eksempel når elevene ble hentet inn på begynnelsen av dagen. Ingen fikk komme inn før at elevene sto på rekke to og to. Hvis noen formodentlig skulle prøve å stikke seg ut av rekken, så ble alle stoppet og minnet på hvordan det skulle være. Med dette enkle grepet så viser lærer at det er han som bestemmer. Dette sier Ola at første dag på skolen mer eller mindre gikk ut på, og lære eleven hvordan man gikk inn. Ikke fordi det var for å gjøre et så stort nummer av det, men simpelt hen for å markere hvem som bestemmer. Før de gikk inn i klasserommet så sto den lærere som skulle undervise i døren og hilste. Dette var også noe de trente på første dag, helt grunnleggende sosial dannelse. Og til slutt før jeg går videre, så starte de dagene likt med å presentere dagen gjøre mål. Disse ble skrevet opp på tavlen så eleven kunne til enhver tid se opp på tavlen og vite hva som skulle skje. Om lærers evn til å lede klassen så viser Ogden til at det er den enkeltfaktoren som har størst betydning for elevens læringsutbytte(Ogden, 20112). Når lærer skaper ro og orden, som ved å minne eleven på hvordan ting skal være og hva som skal skje, så er dette og i tråd med teorien om at når elevene dag er forutsigbar og med det stilles klare mål og tydelige forventninger til dem, så skaper dette trygghet og

motivasjon for å lære(udir, udat.). At man er konsekvent og har stramme tøyler med tanke på å forebygge uro og bråk i timene, men det går ikke an å vente for lenge før man slakker opp. Er en av de tingene Ola sier er viktig. Han sier og at man må tenke at den gevinsten man får er på lang sikt, ikke på kort sikt. Etter mine erfaringer med å lede klassen, så er det å kunne være mer tydelig og konsekvent noen av tingen jeg trenger mer øvelse på. Det gikk ikke lange stunden fra jeg starte undervisningen før enkelte elver prøvde meg ut. Da spesielt en elev. Denne eleven var hadde store adferdsproblemer med diagnose ODD. En diagnose jeg ikke hadde noen form for erfaring på både når det kom til teori og praktiske erfaringer. Fordi jeg taklet denne eleven på en negativ måte i hans øyne som provoserte eleven enda mer, så endte det opp med problemet eskalerte. Jeg ba de andre elevene å fortsette arbeidet mens jeg tok eleven med meg utfor døren og prøvde å forklare at jeg ikke aksepterte oppførselen hans. Men til ingen nytte. Det ente med at jeg ba eleven være på gangen til han hadde fått tenkt seg om og så komme inn. Dessverre så fikk han det slik som han ville og som lærere før meg hadde gjort, stenge eleven ut fra undervisningen. Det var fullt kaos inne på klasserommet da jeg kom inn igjen. Da trådte Knut til og fikk kontroll over situasjonen og hentet inn eleven som ble veiledet ved at lærer brukte det beste middelet de hadde. Nemlig beskjed om at gjentok den ikke aksepterte oppførselen seg, så måtte de ha en samtale når skoledagen var over. Av erfaring så viste Knut at det verste denne elven fikk som straff var å sitte igjen. Og der Knut sa at taktikken hans var og prat, og prat, å prate. ”Jeg prater de i hjel”, var orden Knut brukte om sin håndtering av enkelt problemer. Noe få elever syntes noe om. Når skoledagen var over så ville de fleste hjem. Dette var og noe som begge to både, Knut og Olav var enige om når det kom til deres erfaringer som øvingslærere. Studenten hadde for lite erfaring, både teoretisk og praktiske erfaringer med håndtering av spesial adferd som for eksempel ODD. De sa at de hadde et inntrykk av at de fleste studentene ønske å være populære og gjøre morsomme ting. Med det mente de at studentene ikke tenkte på den langsiktige gevinsten med å fremstå som tydelig og stille krav til elevene. Likeså vel som at du som lærer kunne smile og le sammen med elevene, vise omsorg og forståelse. Det som i følge Ogden(2012) kjennetegner en autoritativ leder. Kjennskap til elevene og eventuelle problemer og håndtering av disse var vanskelig på grunn av den korte praksisperioden. Hvor både Knut og Ole mente at relasjoner til både elevene og til foreldrene i denne sammenheng kunne være av betydning.

7.2 Forskningsspørsmål 2:

Hvor viktig er samarbeid mellom skole og hjem?

På dette spørsmålet fikk jeg både og som svar, med tanke på utøvelse av klasseledelse, og foreldrenes delaktighet for å kunne skape et godt klasse - og læringsmiljø. Ole mente at når foreldrene var sitt ansvar bevisst og stolte på at læreres oppfatning av eventuelle problemer var reelle, så var samarbeidet med foreldrene verdt sin vekt i gull. Han sa videre:

”Det betyr at man for eleven kan forklare på samme måte.. hvorfor det er viktig og hva man skal gjøre og være en samlet enhet over for denne eleven som må endre en adferd.”

På motsatt side så kunne foreldre som sto i skytter graven, som Ole så pent formulerte det, så kunne dette få katastrofale følger for ikke bare elevens videre utvikling men også med tanke på medelevene, hvis problemene var av alvorlig art. I følge Utdanningsdirektoratet så er en av faktorene for et godt klasse - og læringsmiljø samarbeide mellom skole og hjem en av dem. Det nevnes også at både skole og foreldrenes ansvar ligger i det å skape gode borgere av elevene, slik at de skal klare seg etter beste evne på egenhånd ute i den store verden (udir., udat.).

7.3. Forskningsspørsmål 3:

Hvilken betydning har klasseledelse for læringsmiljøet?

Fra Ole var svaret som følge:

”Jeg mener jo litt som jeg var inne på i sta.. at læringsmiljøet er mer knyttet til aktivitetene du gjør, og læring i seg selv. Læreplanen inneholder jo også andre ferdigheter enn de faglige ferdighetene...men når jeg tenker læringsmiljø så tenker jeg mer i retning av faglige eller akademiske ferdigheter...Noen skiller kanskje læringsmiljø fra klasseledelse men jeg gjør det ikke... jeg mer klasseledelse bør være inkludert i læringsledelse.”

Når jeg spurte om det var noen faktorer som hadde størst betydning for å bedre et klassemiljø, så fikk jeg følgende svar fra Knut:

”For å bedre et klassemiljø...så er de jo læreren...det er min mening...det er lærer som ser hva som foregår...det er lærer som kan vurdere hva hver person trenger...som ser

hvem som kan være i lag...som bør sitte i lag...en foreldre kan komme med hva sitt barn har behov for... unger kan være to vidt forskjellige personligheter hjemme og på skolen”

I Knuts uttalelse om at det var lærere som hadde størst betydning for læringsmiljøet, så er jeg skjønt enig. Og igjen kommer Kunnskapsdepartementets rapport om forskning som viser at lærer som klasseleder er den viktigste faktoren når det kommer til et godt klasse - og læringsmiljø.

Ole og Knut var ganske samstemt når de kom til samme spørsmål om det var noen faktorer som hadde størst betydning for å bedre et klasserom. Oles svar var:

”Lærer...defintift lærer...det fins ingen faktorer som er så viktig...og der er fordi at en lærer skaper premissene i klasserommet mens de som ikke fungerer like godt lar elevene skape primissene og det bør skrives med store bokstaver i alle typer lærebøker.”

I et intervju spørsmål om håndtering av uro, bråk og håndtering av uønsket adferd, så fikk jeg dette svaret fra Ole:

”Jeg tror den største feilen du kan gjøre iden forbindelsen er å gripe inn for sent...hvis du får uro...egntlig før det blir uro...så må du være veldig tydelig på hva du forventer. Og når noen overskrider den streken...så må du reagere...ikke noe voldsomme greier...men du må være helt tydelig...jeg bruker ofte å ta eleven ut på gangen å prate med dem...veldig rolig...og prøver å forklare hvorfor jeg ikke kan akseptere den adferden de har vist”

Igen viser jeg til den proaktive lærer måte å arbeide på, hvor lærer må bære i forkant, ha overblikk og gripe allerede før uroen har begynt. Lærer må ha ”øynene i nakken” (Ogden, 2012). Ved å ta ut eleven for veiledning så hindrer dette ikke undervisningen noe nevneverdig. Forskningsresultat viser at det er lettere å forebygge adferdsproblemer enn å stanse dem. Ola nevner også at i de fleste tilfellene hvor elevene kjenner lærere så er det nok at han ser på eleven og tydelig signaliserer med mimikk og kroppsspråk at ”jeg ser deg” og at ”nå er det nok”. Igjen så har jeg som student mye å lære. I tillegg til å til å jobbe forebyggende arbeid for å skape et godt læringsmiljø så drev lærerne med effektiv undervisning. Elevene hadde til enhver tid arbeid de som måtte gjøres etter at lærer hadde gitt veiledning i de forskjellige fagene. Her fikk jeg også erfare at lærerne kunne det de underviste i, og formidlet de kunne formidle det på ulike måter slik at det ikke skulle være noen tvil om at alle skulle evne å forstå det som ble undervist. Noen som ses på som særs viktig med tanke på læringsutbytte i følge Utdanningsdirektoratet (udir., udat.).

I denne sammenheng ser jeg at jeg har mye å lære og mye å sette meg inne. Både når det kommer til min utdanning når det gjelder fag, men spesielt når det kommer til det å kunne håndtere uro/bråk og adferd av forskjellig karakter. Jeg kan blant annet bli mer konsekvent, blir flinkere på det å være tydelig og gi korte og klare beskjeder. Jeg tror nok at jeg trenger i

den sammenheng og bli mer autoritativ samt øve enda mer på å se og oppdage uro og bråk får den har startet og dermed kunne si at jeg er en god autoritativ, proaktiv leder som kan sine fag og vet hvordan en klasse – og et læringsmiljø kan bli et godt sted for elevene å være.

8.0 Oppsummering

Kort oppsummert. Det har for meg vært en lærerik prosess å kunne observere og intervju Knut og Ola i deres arbeid for å bedre et klasse – og læringsmiljø. Og dette har de klar etter mye jobbing med enkeltelever og et godt samarbeid med foreldrene. Rektor kunne med stolthet fortelle at ulike kartleggingsprøver som M prøve, Carlsens lesetest samt den Nasjonale prøven viste fremgang hos samtlige elever, noe som viser at klasse – og læringsmiljøet har endret seg takket være to dyktige klasseledere. Disse to hadde klar for seg både hvordan de skulle gripe an uønsket adferd samt god planlegging av ulike undervisningsaktiviteter. Som det står på Utdanningsdirektoratets side: ”Et godt læringsmiljø tyder på en god klasseledelse og omvendt.” (Udir,. Udat.). Håper at jeg en gang ever å kunne lede en klasse om ikke helt på deres måte, så i alle fall tilnærmet lik.

Litteraturliste

Gjøsund, P. og Huseby, R. (2003). *I fokus. Observasjonsarbeid i skolen*. Oslo: N. W. Damm & Søn.

Nordahl, T. (2002). *Eleven som aktør*. Oslo: Universitets- forlaget.

Ogden, T. (2012). *Klasseledelse. Praksis, teori og forskning*. Oslo: Gyldendal akademiske.

Ogden, T. (2001). *Sosial kompetanse og problematferd i skolen. Kompetanseutviklende og problemløsende arbeid i skolen*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Postholm, M. B. og Jacobsen, D. I. (2011). *Læreren med forskerblick. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22-2010--2011/7.html?id=641313>

http://www.udir.no/Upload/Laringsmiljo/Konferanser/BLM12/BLM12_Thomas_Nordahl.pdf

Vedlegg

